

Jaarverslag 2018

Stichting tot Instandhouding van Molens
in de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden (SIMAV)

SIMAV is een Algemeen Nut Beogende Instelling
(ANBI - Culturele Instelling)

Nieuwe Veer 42
2959 AK Streefkerk (NL)
31 (0)184 681178
bestuur@simav.nl
www.simav.nl
IBAN NL49 RABO 0342 7004 64
KvK nummer 4 111 8792

De molens zijn van onze (klein)kinderen

Het jaar 2018 liet weer overduidelijk zien hoe de inwoners van deze regio verbonden zijn met de eeuwenoude molens. We koesteren met z'n allen dit historische erfgoed: monumenten waarvan enkelen al 500 jaar oud zijn. Er gaat ook geen week voorbij zonder een molen in de media. Artikelen over de molens, foto's met een molen op de achtergrond, een molen als beeldmerk van een bedrijf of instelling, enzovoorts. Het toont hoe groot het belang van de molens in deze streek is. De Molenstichting merkt deze warme belangstelling in de toeloop van nieuwe vrijwilligers. Allerlei deskundigen die hun vrije tijd willen besteden aan het in stand houden van onze molens. SIMAV is daar heel blij mee, want enkel op deze manier kunnen we de molens behouden.

Toch zijn er ook zorgen. Deze zijn vooral van financiële aard. De huidige subsidieregelingen zijn onvoldoende om de kwetsbare molens voor verval te behoeden. De behoefte aan renovatie neemt maar toe en vormt al een aanzienlijk bedrag per molen.

Van het onderhoudsgeld komt 90% van het Rijk en de Provincie. Beiden betalen ook fors mee aan de renovatieprojecten. De bijdragen van de Gemeenten zijn gering. Deze omvatten slechts 10% van het onderhoudsbudget. Dit jaar zijn de Colleges van Burgemeester en Wethouders nog eens extra

gewezen op de verantwoordelijkheid voor het erfgoed in hun gemeente. SIMAV is in 1956 door de Gemeenten opgericht en wordt nog steeds door hen aangestuurd via het Algemeen Bestuur. Helaas, de roep om beter onderhoud kent nog geen tastbaar resultaat. De vrijwilligers doen hun best om het onderhoud zo goed mogelijk te regelen. Onbezoldigd leveren zij de gemeenschap veel deskundige uren. Maar de onvermijdelijke facturen van aannemer, schilder, rietdekker en molenmaker, moeten uiteindelijk wel worden betaald. Daar is (meer) geld voor nodig.

Wij hebben de molens van onze ouders gekregen. Ze zijn van ons allen in de regio. Het is onze gezamenlijke taak dit erfgoed weer aan de volgende generaties door te geven. Deze belangrijke taak mogen we als gemeenschap niet verwaarlozen. Immers wat weg is, komt niet meer terug !

ONZE MOLENS

36 Rijksmonumenten

De Molenstichting SIMAV beheert 36 objecten met de formele aanwijzing als Rijksmonument. Dit zijn 33 volwaardige molens, 2 molenrestanten en 1 roedenloods; verspreid liggend over zeven gemeenten in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden.

Het zijn van Rijksmonument houdt in dat de eigenaar (SIMAV) gebonden is aan strakke wettelijke regels, zoals de Erfgoedwet. De eigenaar heeft de plicht om het monument zodanig goed te onderhouden, dat de instandhouding daarmee gewaarborgd is. De Gemeente heeft de plicht hierop toe te zien, immers het Gemeentebestuur is volgens de wet verantwoordelijk voor de kwaliteit van de monumentenzorg.

Financiering onderhoud molens

Vanuit de reguliere subsidies is jaarlijks per molen zo'n € 10.000 beschikbaar. Het wordt beschikbaar gesteld door het Rijk (50%), de Provincie (40%) en de Gemeenten (10%). Dit bedrag gaat uit van sober en doelmatig onderhoud. Maar ondanks de zeer lage kosten van SIMAV als vrijwilligersorganisatie, is dit budget niet voldoende om langzaam verval tegen te gaan. Landelijk onderzoek

wees uit dat voor molens, die zowel monument als werktuig zijn, maar liefst een 65% hoger bedrag nodig is. Een onderhoudsbudget van € 16.500 per molen per jaar maakt het mogelijk de forse kostbare renovaties vele jaren uit te stellen. Voor SIMAV is het van groot belang goed preventief onderhoud te kunnen plegen. Immers de subsidies voor renovatie bedragen maar zo'n 50% van de hoge kosten. Dat vergt bij dergelijke projecten veel eigen geld dat de stichting niet beschikbaar heeft.

Met enkele Gemeenten zijn enige jaren geleden al afspraken gemaakt over een hogere bijdrage voor hun molens. Dit verhoogt het onderhoudsbudget van deze molens tot € 12.500; al een aanzienlijke verbetering. Maar voor het overgrote deel van ons molenbezit halen we de € 10.000 niet. We vertrouwen er op dat ook de overige Gemeenten hun verantwoordelijkheid nemen. Met meer besef over het economisch nut van preventief onderhoud. Maar ook realiserend dat ze de wettelijke verplichting hebben om hun erfgoed (ondergebracht in SIMAV) in stand moeten houden.

Technisch onderhoud molens

In 2018 is aan de molens zo'n € 403.000 (2017: € 359.000) uitgevoerd aan subsidiabel planmatig onderhoudswerk.

Naast vele kleine werkzaamheden betrof dit ook enkele grotere klussen:

- Het complete schilderwerk aan vijf molens: de Kortlandse Molen (Alblasserdam), Peilmolen (Oud-Alblas), Kleine Tiendwegmolen (Streefkerk), Oudendijkse Molen (Hoornaar) en Bonkmolen (Lexmond).
- Voorafgaand aan het schilderwerk het opknappen van het houtwerk bij de molens.
- Metselwerk fundering, herstel beschoeiing en rietbedekking van de Oudendijkse Molen

De subsidies van Rijk en Provincie zijn gebaseerd op de 6-jaarlijkse Periodieke Instandhoudings Plannen (PIP). Voor 28 van de 33 volwaardige SIMAV molens liep deze periode in 2018 ten einde. In totaal is er circa € 30.000 meer regulier onderhoud gepleegd dan aan subsidie werd ontvangen. Dit was in 2018 financieel mogelijk door flinke besparingen in de organisatie- en molenbeheerkosten. Voor de nieuwe PIP-periode 2019-2024 zijn drie gespecialiseerde bureaus ingeschakeld om de molens grondig te inspecteren en op grond daarvan nieuwe PIP-plannen te maken. Hiermee werd in 2018 de subsidie voor de komende zes jaren zeker gesteld. De voorbereiding van de nieuwe PIP-periode vergde in totaal circa € 49.000.

Er is in 2018 tevens één groot-onderhoud project uitgevoerd. Dit betrof een gevelreparatie aan de Kooiwijkse Molen te Oud-Alblas voor circa € 15.000, waarbij 50% subsidie is ontvangen.

Daarnaast was er een vervelende schade aan een molen. De spil (aandrijf) van de Achtkante Molen te Streefkerk was op twee plaatsen gekraakt, waardoor de molen niet meer kon draaien. Gelukkig kon het mankement worden verholpen door te spil te versterken met hoekijzers en pennen. Ook bleek het onderwiel ontzet en de wateras uit het lager geraakt. Een totale schadepost van circa € 12.000. Deze schade kwam geheel voor eigen rekening van SIMAV.

Niet-subsidiabel onderhoud

Rondom de molens zijn er ook allerlei onderhoudskosten die volledig door de Molenstichting zelf moeten worden gedragen vanuit de huuropbrengsten. Zoals het onderhoud aan molenwoningen, schuren, erven, e.d. Dit omvatte in 2018 € 12.000 (2017 € 41.000).

Dit jaar is geïnventariseerd wat er zoal nodig is om de woningen goed te onderhouden. Dit zal tot aanzienlijk hogere kosten in de komende jaren leiden.

Achterstallig onderhoud

Al in 2013 is voorafgaand aan de PIP-periode een nulmeting gedaan bij 28 van de SIMAV molens. Daaruit bleek een achterstallig onderhoud van minstens € 2,5 miljoen. Rekening houdend met het

gestaag verder gegane verval in de afgelopen jaren en het gestegen prijspeil, wordt het totaal aan renovatiebehoefte nu op meer dan € 3 miljoen geschat.

Ruim € 100.000 per molen.

Voor de Molenstichting SIMAV is het adequaat opknappen van deze molens onmogelijk. De gelden die hiervoor nodig zijn ontbreken. Met de onderhoudsreserve die SIMAV nog heeft (bijna € 400.000) kan met de 50% subsidieregelingen maar tot een totaal van maximaal € 800.000 worden aangepakt. Circa een kwart van de totale behoefte.

Daarbij komt de vraag: welke molen, welke onderdelen? Dit stelt de molenstichting voor grote uitdagingen en onontkoombare vervelende keuzes. Die keuzes vragen om een logische en gedragen

prioriteitstelling. Daarvoor is een actueel en helder inzicht vereist wat nu echt per molen nodig is. Inmiddels wordt in 2019 hard gewerkt aan het inzicht en de basis voor deze (helaas) onherroepelijke keuzes.

Maar al te duidelijk is, dat zonder aanvullende ondersteuning vanuit de Gemeenten en het Waterschap, het in stand houden niet mogelijk zal zijn. Vandaar SIMAV haar 'participanten' duidelijk op de verantwoordelijkheid voor hun erfgoed zal aanspreken. Want de molens langzaam laten vervallen zou ook voor hen niet mogen gebeuren.

Plannen en uitdagingen

Bij de overdracht in 2016 van de vier molens aan SIMAV, zijn renovatie afspraken gemaakt met de Gemeente Gorinchem. Dit werk zal de komende vier jaar plaats vinden, de kosten zijn geraamd op in totaal € 720.000. Molen De Hoop zal in 2019 als eerste worden gerestaureerd. Hierbij wordt vooral het metselwerk van de molen opgeknapt.

Het grootste gevaar voor molens is een heel klein beestje: de bonte knaagkever. Deze *Xestobium Rufovillosum* wordt 6 tot 8 mm groot en heeft als larve een voorkeur voor eikenhout. In tegenstelling tot de 'gewone' houtwormen, die vooral het spinthout eten, eet deze knaagkever meestal het kernhout op. Daardoor is vaststelling lastiger en de schade veel ingrijpender.

Bestrijding op traditionele wijze heeft vaak geen blijvend succes. Meestal moet uiteindelijk het aangetaste hout worden vervangen, wat in een molen heel lastig kan zijn. Door SIMAV is onderzocht of een nieuwe methode, met volledig inpakken en begassen van de molen, uitkomst zou kunnen bieden. Dit bleek niet haalbaar door de lastige toegankelijkheid van de watermolens en de daarmee gemoeide zeer hoge kosten.

Een ander probleem is van klimatologische aard: het stijgende CO₂ gehalte in de lucht. De extra koolstofdioxide leidt tot meer algengroei dat het hout van de molens aan tast.

Het is al veel lastiger geworden om hout goed te beschermen. In het verleden werd bij molens vooral teer gebruikt, een zeer effectief beschermingsmiddel voor het hout. Sinds 1996 is dit echter vanwege milieubezwaren verboden, maar een echt goed alternatief is er nog niet. Het gevolg daarvan is meer onderhoud en hogere kosten.

De Koffiemolen

De 'molen zonder wieken' in Streefkerk (Hoge Tiendwegmolen) heeft in 2018 een mooie nieuwe bestemming gekregen. Het toerisme in de Alblasserwaard is al lang niet meer beperkt tot Kinderdijk, maar verspreidt zich steeds meer. Het aantal recreatieve fietsers door onze polders stijgt. Vooral op de prachtige Tiendweg van Nieuw-Lekkerland tot Groot-Ammers is dat goed te merken.

Kortom een schitterende plek voor lichte horeca, een koffieschenkerij met een klein zonnig terras

tussen de weilanden en draaiende molens. In de warme zomermaanden van 2018 hebben al vele recreanten kennis gemaakt met deze nieuwe aanwinst voor de regio.

Molen Souburgh

Over de moeizame geschiedenis van de voorgenomen restauratie is de afgelopen jaren al veel geschreven in de media. Inmiddels is de financiering geregeld met de Gemeente Alblasterdam, het bestek is gereed en de opdrachten zijn verleend aan aannemer en molenmaker.

Begin 2019 lagen er nog enige praktische zaken om te regelen, zoals een goede toegang tijdens de bouwperiode voor het zware materieel.

Verder is SIMAV gereed om deze omvangrijke klus van nog ongeveer € 675.000 te starten. Met circa een jaar later als resultaat een prachtige molen, een aanwinst voor de gemeenschap.

Molenkade Groot-Ammers

Waterschap Rivierenland is in 2017 gestart met het verbreden en verhogen van de Molenkade in Groot-Ammers met als doel de waterveiligheid te vergroten. Vanwege de verbreding is de naastgelegen poldersloot gedempt en circa 70 meter polderinwaarts verlegd. Hierbij worden maatregelen genomen om de molens van water te blijven voorzien, zodat de eeuwenoude maalfunctie behouden blijft. Het was nodig om de historische roedenloods van SIMAV tijdelijk te ontmantelen en op te slaan. Deze zal na de werkzaamheden weer terug worden geplaatst. Spijtig was dat bij het slaan van de benodigde damwand in de Boezem een grote scheur is ontstaan in de muur van de Gelkenes Molen. Een forse schade die nog hersteld zal worden.

Molenbiotoop

Molens zijn niet alleen monumentaal van karakter (erfgoed), maar het zijn ook historische werktuigen, die primair draaivaardig en waar mogelijk ook maalvaardig moeten zijn. Een molen die niet kan draaien, zal onherroepelijk vervallen. Onontbeerlijk om te kunnen draaien is een vrije windvang en -lozing. Omdat molens vroeger van zeer groot belang waren om onze polders droog te

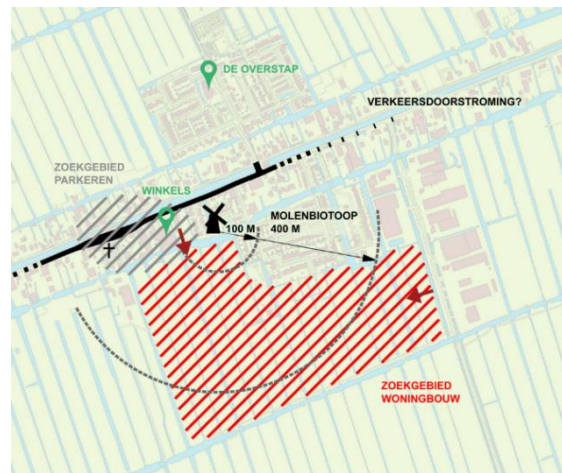
houden, werden de regels daarover van nature nageleefd. Dit werd anders halverwege vorige eeuw toen de molens hun functie in het waterbeheer verloren en er nog maar weinig aandacht was voor dit erfgoed. Er kwam meer bebouwing bij molens, maar ook (hoge) bomen die de wind wegnamen.

Een schrijnend voorbeeld hiervan is de Kerkmolen te Molenaarsgraaf. Ons historisch besef is nu geheel anders dan vroeger. Gemeentebestuurders hadden in de vorige eeuw andere prioriteiten dan het instandhouden van hun erfgoed. Het dorp werd bijna rond de molen heen gebouwd. Enkel vanuit het zuidwesten is er nog windvang. Groot was dan ook de verwondering dat de Gemeente Molenwaard juist hier nu een nieuwe woonwijk plant. Daarmee komt de Kerkmolen in groot gevaar. Vanaf het begin heeft SIMAV zich tegen deze locatie verzet en met redenen omkleed getracht de Gemeente van dit plan af te brengen.

Niet omdat de molenstichting tegen woningbouw is.

Integendeel, we willen hier allen goed kunnen wonen. Het is echter onze (wettelijke) taak om het toevertrouwde erfgoed in stand te houden. Dus ook te beschermen tegen niet goed doordachte planvorming: bouwprojecten die de molen in gevaar brengen. De plannen van de gemeente staan ook haaks op de verordeningen van de Provincie Zuid-Holland. Deze heeft ter bescherming van de laatste molens zeer stringente regels uitgevaardigd. Binnen een straal van 400 meter rond de molen is woningbouw daardoor onmogelijk.

ONZE MOLENAARS

Het eeuwenoude beroep van molenaar kreeg eind 2017 bijzondere erkenning omdat UNESCO het op de lijst van immaterieel erfgoed plaatste. Het ambacht van de molenaar dreigde ooit uit te sterven toen de molens hun functie verloren, maar tegenwoordig laten vele vrijwillige molenaars de molens in Nederland weer volop draaien. Veel jongeren volgen bij 't Gilde een gedegen opleiding, zodat ze straks zelf een molen onder de hoede kunnen nemen.

Bij de Molenstichting SIMAV zorgen zo'n 45 molenaars vol passie voor 'hun' molen. Zij zorgen dat de molen vaak draait en zo mogelijk ook maalt, een genot voor de inwoners van deze regio en natuurlijk ook voor de vele recreanten die ons bezoeken. Maar daarnaast besteden de molenaars ook vele onbezoldigde uren aan het kleine onderhoud en reparaties. Zonder hun voortdurende inzet is het in stand houden van de molens een onmogelijke opgave.

De Provincie Zuid-Holland eist minimaal 60.000 omwenteling per molen per jaar. De SIMAV molenaars zitten daar altijd ver boven. Dat is goed voor de molen, maar natuurlijk ook voor de toeristische ambities van deze streek. Immers draaiende molens maken het plaatje compleet. In 2018 hebben de SIMAV molens gemiddeld 235.000 (2017: 247.000) aswentelingen gemaakt. In totaal zijn dit voor alle SIMAV molens bijeen circa 7.500.000 omwentelingen.

Het aantal omwentelingen ligt iets lager dan vorig jaar o.a. vanwege de kadewerkzaamheden in Groot-Ammers en enkele molens met technische mankementen in 2018 waardoor tijdelijk niet gedraaid kon worden.

Hoewel afhankelijk van de windsterkte, laat het zich berekenen dat de molens in het afgelopen jaar meer dan 10.500 uren hebben gedraaid. Dit betekent dat per molen ruim 325 uur aan onbezoldigde tijd door de molenaar is besteed, nog los van alle bijkomende werkzaamheden aan de molen.

Onderling vormen de molenaars een hechte groep, die elkaar waar mogelijk helpen. Op de jaarlijkse

Molenaarsavond (2018 in Museum de Koperen Knop) treft men elkaar en worden de ontwikkelingen binnen SIMAV onderling besproken met bestuur en commissies.

Een droevig moment was begin 2018 het overlijden van Addy Stolk, op 46-jarige leeftijd, na een lang ziekbed. Addy was niet alleen actief als molenaar op de Kerkmolen, maar werkte ook vanaf het eerste uur mee in de PR-commissie.

ONZE OMGEVING

De molens zijn van ons allemaal. Van alle inwoners van de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden; ons gezamenlijk eigendom. Het erfgoed van onze ouders, dat wij straks in goede staat door zullen geven aan de kinderen. De molens zijn dus niet 'van de SIMAV', deze stichting beheert het juist vóór de gemeenschap.

De SIMAV-vrijwilligers willen graag iedereen betrekken bij de molens. Deze aan ieder tonen, informatie erover delen, ze inzetten voor educatieve en recreatieve doelen. Hiervoor ontplooit de PR-commissie veel verschillende activiteiten.

Een van de acties in 2018 was de aanschaf van energiezuinige LED-lampen, die op bijzondere momenten (zoals tijdens een feestweek) de SIMAV molens vol in de schijnwerpers zetten. Een fraai en indrukwekkend gezicht in de donkere avond.

Iedereen heeft gratis de mogelijkheid om de SIMAV molens te bezoeken. Er zijn vijf bezoekmolens die in het weekend openstellingen hebben, waarbij ook binnenin de molen de techniek van dit werktuig kan worden bezichtigd. De molenaar staat dan klaar om meer van het monument en zijn werk te vertellen. SIMAV doet jaarlijks mee aan de Nationale Molendag (mei) en Open Monumenten Dag (september), waarbij op zaterdag alle molens draaien en te bezoeken zijn. In 2018 is er op verzoek van de molenaars een derde dag bij gekomen, de SIMAV-Molendag op zaterdag 6 oktober. Los van de landelijke open dagen, zodat nu ook medemolenaars uit het gehele land in staat zijn om onze regio en molens te bezoeken.

Een bijzonder bezoek aan de molens is te brengen tijdens NL Doet. SIMAV deed in 2018 voor de eerste keer mee, met klussen bij verschillende molens. Leuk om de molenaar te helpen bij het schilderen, plaatsen van een hekwerk of snoeien van beplanting rond de molen.

Op vele manieren wordt het brede publiek over de molens en SIMAV geïnformeerd. Via een zeer uitvoerige website, waarop van iedere molen de historie wordt gemeld en er talloze fotoboeken te bekijken zijn. Maar ook op Facebook en met Twitter wordt volop nieuws gedeeld.

Over bijzondere gebeurtenissen worden persberichten uitgebracht, die veelal direct door de regionale media worden opgepakt en leiden tot mooie artikelen in de kranten. Ook de lokale omroep besteedt veel aandacht aan de molens, o.a. door interviews met molenaars en bestuurders uit te zenden.

Heel bijzonder was de aandacht van RTV Rijnmond die in de zomermaanden de twaalf portretten van SIMAV-molenaars uit zond. Deze korte filmpjes zijn in het jubileumjaar 2016 door SIMAV gemaakt en oogsten alom lof. Ze zijn nog altijd op de onze website te vinden.

Aantrekkelijk en informatief zijn de digitale Nieuwsbrieven die drie maal per jaar worden uitgebracht. Vol verhalen over de molens, de molenaars en de vrijwilligers van SIMAV. Natuurlijk omlijst met fraaie foto's. In 2018 zijn de Nieuwsbrieven in omvang gegroeid, er is immers zoveel te vertellen. Maar ook de verspreiding is verdubbeld naar meer dan 500 mailadressen. En via de griffies van de Gemeenten en Provincies ontvangen daarnaast nog ruim 250 raads- en statenleden de informatie. Inmiddels wordt de Nieuwsbrief ook gemaïld aan alle basisscholen. SIMAV wil iedereen over onze molens informeren.

De PR-vrijwilligers nemen allerlei stappen om de recreatie in de regio te ondersteunen. Eind 2017 is een uitgebreide brochure uitgebracht met alle SIMAV-molens. Deze wordt in samenwerking met Den Hâneker en de VVV's op vele plaatsen verspreid. Media 2018 zijn daar drie aantrekkelijke fietsroutes bijgekomen, via de bekende ANWB knooppunten langs de molens. Routes van ieder 50 km (West-Midden-Oost), zowel als tastbare folder als digitaal te downloaden vanaf de SIMAV-website.

Ook bij de molens zelf wordt gezorgd voor meer kennis. SIMAV heeft bij alle molens informatiezuilen geplaatst, de QR-codes brengen de bezoeker direct bij de juiste webpagina. Samen met de voormalige Gemeente Zederik zijn bij de molens aldaar Audionetics geplaatst, praatpalen die werken met zelfopgewekte energie en historische informatie verschaffen over de molen waar men bij staat. In 2018 is het meerjarig project afgerond om bij alle SIMAV-molens vlaggenmasten te plaatsen.

Een bijzonder project was het ontwikkelen van een SIMAV-lesbrief voor jongeren over de molens en hun functie. Het werkboek geeft een speelse manier om kennis te maken met molens, hun functie

en het waterbeheer in polders. Eind 2018 is de lesbrief, met documentatie voor de docent, gezonden aan alle 83 basisscholen in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden. Hierbij heeft SIMAV het aanbod gedaan om na behandeling van de lesstof, met de gehele klas eens een molen te bezoeken. Over het gehele gebied verspreid staan hiervoor 7 molens/molenaars gereed om de jongeren te ontvangen.

Ook voor 2019 zijn er al weer volop PR-plannen ontwikkeld. Er is inmiddels een vier-seizoenen fotowedstrijd gestart, waarbij de molens van SIMAV centraal moeten staan. Op deze wijze komen de molens extra in de aandacht. Zowel tijdens het maken van de foto's, maar ook later als het brede publiek deze foto's kan bewonderen.

Een zeer omvangrijk meerjarig project is de wens om van molen De Hoop een museummolen te maken. Deze molen op de stadswallen langs de rivier is de blikvanger van de stad Gorinchem. Waar kan dan beter het verhaal worden verteld over de rijke historie van Gorinchem, maar ook over het belang van de vele molens die de stad vroeger kende? Dit project staat nog grotendeels in de kinderschoenen. SIMAV zoekt creatieve hulp om de plannen met elkaar nader uit te werken en vorm te gaan geven. Een ambitieus project waar we de regio bij willen betrekken.

ONZE ORGANISATIE

Hoewel SIMAV ook zeker jongeren als medewerker kent, zijn de meeste vrijwilligers toch gepensioneerd die een deel van de vrijgekomen tijd op maatschappelijk zinvolle wijze willen besteden. Ons erfgoed, de molens, hebben daarbij een bijzondere aantrekkingskracht waar de SIMAV heel blij mee is. Immers dit zijn allen personen met grote deskundigheid en veel ervaring op tal van terreinen. Voormalig uitvoerders, aannemers, architecten, wethouders, financieel specialisten, enz. Met elkaar pakken zij in plezierige samenwerking het werk op.

SIMAV kent meer dan 25 onbezoldigde medewerkers. In het dagelijks bestuur, de Technische Commissie, de PR-commissie en in allerlei ondersteunende functies op kantoor (bijvoorbeeld: secretariaat, administratief, juridisch en ICT). Nieuw in 2018 is onze Erfgoed Commissie: twee architecten die veel ervaring hebben met monumenten en zowel bestuur als Technische Commissie adviseren in het behoud van de monumentale waarden van de molens.

Meer dan de helft van deze medewerkers is nieuw bij de organisatie, zij zijn begonnen in 2017-2018 nadat de stichting in de media melding heeft gemaakt van haar vacatures. Geïnteresseerden zijn nog steeds meer dan welkom, want er blijft veel werk te verrichten.

Eind 2018 heeft Molenstichting SIMAV de publiciteit gezocht voor een nieuw Klusteam. Dit om ook de kleine klussen waar nu geen geld voor is, toch aan te kunnen pakken. Een groepje enthousiaste

vrijwilligers die een dag per week mee willen werken rond de molen. Klussen aan de molenwoning, de schuur, het erf, er is altijd veel te doen. Timmerwerk, schilderwerk, glas zetten, een omheining plaatsen. Ideaal voor voormalige bouwvakkers en onderhoudsmedewerkers, die geen zin hebben de hele dag thuis te zitten. Begin 2019 zijn met de eerste gegadigden al afspraken gemaakt om van start te gaan.

De automatisering van de molenstichting kreeg afgelopen jaar veel aandacht. Een organisatie zoals de SIMAV moet kunnen beschikken over een eigentijds en adequaat informatiesysteem. Ook om te kunnen voldoen aan nieuwe wettelijke bepalingen (zoals AVG). Vandaar er hard is gewerkt aan een zeer professionele database. Dank zij de grote deskundigheid van onze vrijwilligers kon deze geheel intern en op maat worden gebouwd.

We kennen allen inmiddels wel het werken 'in de cloud'. Maar dit stelt een organisatie als SIMAV voor bijzondere uitdagingen. Van Microsoft hebben we hiervoor de meest geavanceerde software ontvangen, geheel gratis voor ANBI-instellingen zoals SIMAV. Hiermee wordt ons archief digitaal ontsloten en kunnen we ook ter plaatse op de molens de nodige technische gegevens in zien.

De statuten van de Stichting zijn eens goed tegen het licht gehouden. Al snel werd duidelijk dat een grondige aanpassing geboden was. Om het geheel leesbaarder te maken, maar ook om allerlei belemmerende voorschriften weg te nemen. Zoals de leeftijdsdiscriminatie vanaf 70 jaar. Maar ook de bepaling ons dagelijks bestuur moet bestaan uit burgemeesters en wethouders. Kortom, het werd nodig de statuten aan te passen. Daarbij is ook een belangrijke zaak geregeld mocht SIMAV ooit in zwaar weer terecht komen: dan vervallen de molens aan de Gemeenten waar deze staan. Een logisch iets, maar wat nog wel formeel geregeld moest worden. Inmiddels zijn de statuten aangepast, op deskundige wijze (en pro deo) begeleid door notariskantoor Van Leussen Van den Broek.

Bijzondere aandacht vergde de gemeentelijke herindelingen per 1 januari 2019 met de overgang van de Gemeenten Leerdam en Zederik naar de Provincie Utrecht. Vier van de SIMAV molens liggen nu in een andere Provincie, waar andere regels gelden.

Helaas kent Utrecht geen afzonderlijke molensubsidies en bescherming van de molenbiotoop, zoals in de zeer molenvriendelijke Provincie Zuid-Holland is geregeld. Wel lag er een belofte dat SIMAV er financieel niet op achteruit zou gaan en dat er in 2019 gewerkt zou worden aan nieuwe regelingen. Hier heeft SIMAV de nodige input voor gegeven. We hebben vertrouwen in het proces dat nu loopt.

POM-status

Voor het bestuur lag er een uiterst belangrijke uitdaging: het verkrijgen van de POM-status. Dit is een erkenning door de overheid als 'Professionele Organisatie voor Monumentenbehoud (POM)'. Deze status geeft SIMAV een iets betere positie bij het verkrijgen van subsidies; geldstromen die voor het onderhouden van de molens onmisbaar zijn. Met de POM-status komt SIMAV volgens de wet vooraan in de rij te staan bij de toekenning, waardoor er minder financieel gevaar dreigt als de subsidiepotten van het Rijk overvraagd worden.

De professionele erkenning geeft ook meer zelfstandigheid in het besteden van de gelden. Waar anderen steeds goedkeuring moeten verkrijgen van de Rijksdienst Cultureel Erfgoed, wordt SIMAV erin vertrouwd voldoende deskundigheid te hebben om veel zelf te kunnen beslissen. Het betekent voor de stichting een enorme verlichting in de forse papierstromen omtrent aanvragen en verantwoordingen.

Enige jaren geleden heeft SIMAV ook al getracht de POM-status te verkrijgen. De afwijzing was toen een grote teleurstelling. Al sinds 1956 is SIMAV een begrip in de regio, met vele vrijwilligers die hun werk op zeer deskundige wijze verrichten. Veelal oudere, zeer ervaren personen, die aan een half woord voldoende hebben. Maar het ontbreken van schriftelijke werkprocedures werd door het Ministerie zwaar aangerekend. Afgelopen jaar is SIMAV daarmee voortvarend aan de slag gegaan. Er is een praktisch SIMAV Handboek opgesteld, waarin visie, beleid, procedures en taakverdelingen helder zijn vastgelegd. Bij de nieuwe aanvraag in het najaar 2018 was de beoordelende Raad voor Cultuur hier zeer van onder de indruk.

Kort na de jaarwisseling kwam het bericht dat minister Van Engelshoven (Onderwijs, Cultuur en Wetenschap) nu wel de POM-status heeft toegekend aan SIMAV. Een bijzondere erkenning voor de bewezen kwaliteit van de molenstichting. SIMAV, een van de grootste molenstichtingen van Nederland, treedt hiermee toe tot een select gezelschap van circa 20 professionele organisaties. Het bijzondere hierbij is dat SIMAV de eerste 100% vrijwilligersorganisatie is die de POM-status heeft gekregen. Zonder betaalde werknemers wordt het zeer omvangrijke onderhoud- en renovatiewerk aangestuurd. Het behalen van de POM-status wordt gezien als een unieke prestatie.

Algemeen Bestuur

Het Algemeen Bestuur (AB) van SIMAV wordt gevormd door vertegenwoordigers van de gemeenten in de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden en het Waterschap Rivierenland. Het zijn veelal de wethouders (en een heemraad) die deze functie vervullen en zo het eigendom van het gezamenlijk erfgoed, de molens, mede beheren. Het AB is het hoogste orgaan binnen de Molenstichting, Zij benoemt de leden van het Dagelijks Bestuur, keurt het beleid en de begroting goed, en stelt de jaarrekening vast.

De jaarlijkse vergaderingen waren voorheen toegankelijk voor iedereen: ereleden, molenaars, aannemers, pers en overige geïnteresseerden. Dit bleek geen ideale vorm te zijn. Het gaf geen goede gelegenheid om met het Dagelijks Bestuur diepgaand van gedachten te wisselen en samen het beleid voor de stichting te bepalen. Vandaar dat in 2018 is overgestapt naar halfjaarlijkse vergaderingen, enkel toegankelijk voor de bestuursleden.

De molenstichting streeft er echter ook naar zo transparant mogelijk te zijn. Vandaar dat SIMAV meer aandacht geeft aan de berichtgeving en verantwoording, onder andere via een uitvoerig Jaarverslag en informatie via de Nieuwsbrieven.

De samenstelling van het Algemeen Bestuur is in 2018 aanzienlijk gewijzigd. De verkiezingen brachten dit jaar nieuwe gemeenteraden en nieuwe wethouders, daarmee ook nieuwe SIMAV bestuursleden:

- Gemeente Alblasserdam: A.D Zandvliet
- Gemeente Giessenlanden: W. ten Kate, opgevolgd door J. de Groot
- Gemeente Gorinchem: A. Rijdsdijk, opgevolgd door D. van Zanten
- Gemeente Hardinxveld-Giessendam: R.A. van Houwelingen, opgevolgd door J. Nederveen
- Gemeente Leerdam: C. Taal
- Gemeente Molenwaard: P. Verschoor
- Gemeente Papendrecht: M.C. Hoogland, opgevolgd door C. de Ruijter
- Gemeente Sliedrecht: C.P. de Zanger
- Gemeente Vianen: D.A. den Hertog
- Gemeente Zederik: M. van Middelkoop
- Waterschap Rivierenland: A. Bassa

Indien geen (nieuw) bestuurslid is aangewezen neemt overeenkomstig de statuten de burgemeester of de dijkgraaf zitting in het Algemeen Bestuur.

In 2019 wijzigt het Algemeen Bestuur door de samenvoeging van de gemeenten Giessenlanden en Molenwaard tot de nieuwe gemeente Molenlanden, en door de samenvoeging van Leerdam, Zederik en Vianen tot de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden.

Dagelijks Bestuur

Het Dagelijks Bestuur (DB) van Molenstichting SIMAV geeft leiding aan de organisatie en is voor zijn handelen verantwoording verschuldigd aan het Algemeen Bestuur. Zij vertegenwoordigen de Stichting in en buiten rechten.

Na het vertrek eind 2017 van twee bestuurders met een zeer lange staat van dienst, trad in 2018 een deels vernieuwd team aan:

- Voorzitter P.A. (Peter) de Waard
- Vicevoorzitter en PR T.C. (Teus) van Gelder
- Secretaris H. (Herman) van Santen
- Penningmeester H. (Henk) van Dieren
- Technische Zaken W. (Wim) Meerkerk
- Technische Zaken J. (Juriean) Kramer

ONZE FINANCIËN

De financiële positie van de Molenstichting SIMAV is voorsnog gezond, maar geeft toch ook redenen tot zorg. De balans toont dan wel een vermogen van ruim een half miljoen Euro, maar dit weegt niet op tegen het forse bedrag dat nodig zal zijn om het achterstallig onderhoud aan de molens weg te werken. Alle inkomsten worden nu aangewend om het jaarlijkse onderhoud te kunnen doen, dat al op een lager niveau ligt dan wenselijk zou zijn. Dat geeft geen ruimte voor renovaties, die kunnen slechts uit de reserves worden voldaan. Vandaar

dat SIMAV voor de zeer moeilijke keuze staat welke molens/onderdelen aangepakt kunnen worden met resterende reserves in de stichting. We kunnen bij lange na niet alles doen wat nodig zal zijn.

Er is geen uniforme ondersteuning vanuit de 'participanten' in de molenstichting; de toegekende subsidies/bijdragen lopen fors uiteen. Enkele gemeenten heffen wel OZB-belasting over de molens, anderen weer niet. De verschillen zijn fors.

In 2018 zijn de volgende netto-bijdragen ontvangen (subsidiebijdragen in organisatie en onderhoud, minus de op molens gelegde heffingen van Gemeenten/Waterschap):

	Aantal molens	Totaal	Gemiddeld per molen
Alblasserdam	2	€ 8.211	€ 4.106
Gorinchem	4	€ 21.644	€ 5.411
Hardinxveld-Giessendam	1	€ 5.990	€ 5.990
Molenlanden	22	€ 29.982	€ 1.363
Papendrecht		€ 7.579	
Sliedrecht		€ 1.969	
Vijfheerenlanden	4	€ 14.123	€ 3.531
Waterschap Rivierenland	33	€ 1.996	€ 60
		€ 91.494	€ 2.773

SIMAV zou dit graag harmoniseren en op een hoger niveau brengen zodat er enige ruimte ontstaat om stap voor stap het achterstallig onderhoud aan te pakken. Met het renoveren van twee molens per jaar, kunnen we het gezamenlijke molenbezit op adequate wijze in stand houden. Aan de Gemeenten / Waterschap is de volgende jaarlijkse ondersteuning gevraagd:

- € 0,31 per inwoner (Waterschap: € 0,031)
- € 2.500 per molen in de Gemeente
- Géén OZB heffing, of hooguit een waardering van de molen op € 1.

Dit zou jaarlijks al zo'n € 70.000 extra opleveren voor de molens.

Maar het merendeel van de Gemeenten en het Waterschap hebben nog niet toegezegd om extra bij te dragen aan hun culturele erfgoed.

Het jaar 2018 is financieel afgesloten met een tekort van € -20.372, waarvan € 7.429 ten laste komt van de Bestemmingsreserve voor informatie zuilen en het restant ad € 12.943 ten laste van de Bestemmingsreserve restauratie en onderhoud. Dit is in lijn met de begroting waarin een afboeking van € 11.650 van de onderhoudsreserves werd verwacht.

Door (deels eenmalig) lagere kosten bij zowel de Organisatie als het Molenbeheer, kon dit jaar geld worden vrijgespeeld voor extra onderhoud aan de molens zonder daarvoor de bestemmingsreserve aan te spreken. Deze reserve houdt SIMAV liever zoveel mogelijk intact om daaruit de 50% eigen bijdrage bij renovaties te kunnen bekostigen, zoals in 2018 het gevelproject van de Kooiwijkse Molen.

Voor de Molenstichting SIMAV was 2018 een bijzonder jaar waarin een aanvang is gemaakt met vele veranderingen. In het versterken van de organisatie, in uitbreiding van de automatisering en in meer publiciteit voor de molens. Ook zijn de plannen gemaakt en is de subsidie verzekerd, voor het onderhoud aan de molens in de komende jaren. Graag zouden wij dit onderhoud nog beter ter hand nemen en starten met het wegwerken van achterstallig onderhoud. De financiële situatie laat dit echter niet toe, waardoor er keuzes gemaakt moeten worden die 'pijn zullen doen'. We vertrouwen echter op gemeentebestuurders om hun (wettelijke) verantwoordelijkheid te nemen voor het historisch erfgoed in de regio. We moeten met elkaar het verval van de molens een halt toeroepen.

Streefkerk, 21 maart 2019
Het Dagelijks Bestuur van SIMAV

BALANS per 31 december 2018

Activa	31-12-2018	31-12-2017	Passiva	31-12-2018	31-12-2017
Vaste activa	182.803	182.469	Oprichtingskapitaal	59	59
Vorderingen / Overlopende activa			<u>Reserves</u>		
			- algemene (behoedzaamheids) reserve	125.000	125.000
	335.244	87.162	- reserve voor onderhoud en restauratie	390.020	402.962
			- bestemmingsreserve infozuilen	0	7.429
Liquide middelen	430.537	435.315	Schulden /Overlopende passiva	433.505	169.496
Totaal	948.584	704.946	Totaal	948.584	704.946

Resultatenrekening 2018

INKOMSTEN	werkelijk 2018	begroting 2018	werkelijk 2017	UITGAVEN	werkelijk 2018	begroting 2018	werkelijk 2017
Molenuur	99.613	100.000	96.064	Verzekeringen	62.919	61.000	65.398
Draaipremie-subsidie Provincie	16.990	13.000	12.000	Draaipremies-molenaars	8.495	6.500	6.000
Diverse opbrengsten	416	500	512	Veiligheidskosten	0	4.000	275
Onderhoudssubsidies derden	0	0	0	Onderhoudskosten niet subsidiabel	24.138	30.000	40.933
				Afschrijvingen	4.132	5.000	4.948
				Advieskosten	0	500	3.778
				Diverse kosten	2.121	2.000	1.880
<i>molenbeheer</i>	117.019	113.500	108.576	<i>molenbeheer</i>	101.805	109.000	123.212
Onderhoud-subsidies Rijk	132.056	146.000	132.056	Onderhoudskosten molens	452.361	380.000	358.641
Onderhoud-subsidies Provincie	120.247	134.000	120.247				
Onderhoud-subsidies Gemeenten	32.942	113.000	154.278				
Egalisatie onderhoudssubsidies	133.995	-13.000	-58.052				
<i>onderhoud molens</i>	419.240	380.000	348.529	<i>onderhoud molens</i>	452.361	380.000	358.641
Groot-onderhoud subsidies Provincie	8.969	11.200	0	Kosten groot-onderhoud molens	15.495	22.400	0
<i>groot-onderhoud molens</i>	8.969	11.200	0	<i>groot-onderhoud molens</i>	15.495	22.400	0
Restauratie-subsidies Provincie	0	0	12.762	Restauratiekosten molens	2.992	0	12.440
Restauratie-subsidies Gemeenten	863	0	10.585				
<i>restauratie molens</i>	863	0	23.347	<i>restauratie molens</i>	2.992	0	12.440
Algemene subsidies Gemeenten	65.058	63.000	62.895	Zakelijke lasten	6.580	6.500	6.360
Algemene subsidies part./inst./bedr.	10.849	8.000	8.715	Algemene kosten	43.953	57.200	55.018
Sponsoring	4.249	2.500	4.720	Afschrijvingen	994	4.000	1.724
				Kosten energie	6.209	5.200	5.267
				Kosten PR	15.041	5.000	3.117
				Overige kosten	0	0	0
<i>organisatie</i>	80.156	73.500	76.330	<i>organisatie</i>	72.777	77.900	71.486
Interest	52	250	0	Bankkosten	171	300	155
Bijzondere baten	630	0	502	Bijzondere lasten	1.700	500	582
Resultaat (nadeel)	20.372	11.650	9.232	Resultaat (voordeel)			
Totaal	647.301	590.100	566.516	Totaal	647.301	590.100	566.516